Miljø-
direktoratet

JØTUL AS
Postboks 1411
1602 Fredrikstad

Oslo, 14. april 2023

Deres ref.:
Anette Berg

Vår ref. (bes oppgitt ved svar):
2022/547
2023.0052.miljodir

Saksbehandler:
Eli Mathisen

Rapport etter tilsyn 8. mars - 9. mars 2023

Denne rapporten omhandler forhold som ble avdekket under tilsyn hos JØTUL AS (virksomhetsnummer: 974284847).

Rapporten består av følgende deler:

- Del 1: Resultatet av tilsynet
- Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse
- Del 3: Informasjon om tilsynet
- Del 4: Annen informasjon

Del 1: Resultatet av tilsynet

Denne delen gir en oversikt over resultatet av tilsynet og hva dere må gjøre til gitte frister. Nærmere beskrivelse er gitt i del 2.

Miljødirektoratet avdekket avvik som dere må rette snarest

Miljødirektoratet avdekket følgende avvik under tilsynet:

- Avvik 1: Virksomheten har ikke vurdert om de har utslipp av prioriterte miljøgifter de ikke har tillatelse til
- Avvik 2: Farlig avfall lagres ikke i henhold til regelverket
- Avvik 3: Virksomheten har ikke vurdert om filterposer som byttes i smeltefilteret er farlig avfall
- Avvik 4: Virksomheten har ikke sikret at de utfører målinger under forhold som er representative for virksomhetens faktiske utslipp
- Avvik 5: Virksomheten mangler deklarering av ett kjemikalie
- Avvik 6: Virksomheten har ikke tilstrekkelig kjennskap til kjemikalieregelverket

Avvik er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

JØTUL AS må snarest rette opp avvik. Dere må sende Miljødirektoratet en skriftlig tilbakemelding som viser hvordan avvik er rettet innen 15. juni 2023.

Miljødirektoratet påpeker anmerkninger

Vi har følgende anmerkninger:

- Anmerkning 1: Virksomheten har ikke gjort anslag over spredning til luft og vann via diffuse utslipp

Anmerkning er et forhold som vi mener er nødvendig å påpeke for å ivareta ytre miljø, men som ikke er manglende etterlevelse av krav fastsatt i eller i medhold av lov.

Dere må betale et gebyr

Jøtul må betale gebyr på 56 100 kr for tilsynet.

Vi ber om tilbakemelding fra dere på epost

Vi ber om at dere sender all skriftlig tilbakemelding til post@miljodir.no ved Eli Mathisen. Merk svaret med saksnummer 2022/547 og tilsynsnummer 2023.0052.miljodir.

Del 2: Miljødirektoratets vurdering og begrunnelse

Avvik 1: Virksomheten har ikke vurdert om de har utslipp av prioriterte miljøgifter de ikke har tillatelse til

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven - vilkår om utslipp til luft, utslippsbegrensninger
- forurensningsloven § 7

Beskrivelse av krav

Tillatelsen, punkt 2.1 presiserer at utslipp av prioriterte miljøgifter oppført i vedlegg 1 bare er omfattet av tillatelsen dersom dette framgår uttrykkelig av vilkårene i pkt 3 flg. eller de er så små at de må anses å være uten miljømessig betydning.

I henhold til forurensningsloven § 7 må ingen ha, gjøre eller sette i verk noe som kan medføre fare for forurensning uten at det er lovlig etter §§ 8 og 9, eller tillatt etter vedtak i medhold av § 11.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Jøtul benytter skrapmetall til produksjon av ovner. Skrapmetallet kan variere betydelig i sammensetning og dermed vil det også variere hvilke utslipp til luft som kan forekomme ved omsmelting. Det er gjennom tidligere målinger påvist utslipp av bl.a. Cd, Cr og Pb, men datagrunnlaget som angir innhold av prioriterte miljøgifter i utslipp til luft er begrenset både når

det gjelder hvilke komponenter det kan inneholde og mengde. Det er påregnelig at virksomhetens punktutslipp inneholder prioriterte miljøgifter (jamfør vedlegg 1 i tillatelsen), og virksomheten plikter å utføre nødvendige målinger for å kunne bestemme innhold av de aktuelle prioriterte miljøgiftene i utslipp til luft.

I brev av 26. februar 2018 ga Miljødirektoratet pålegg om vurdering av utslipp av prioriterte stoffer og søke om utslipp av aktuelle forbindelser. Jøtul ga tilbakemelding på pålegget i brev av 30 mai 2018, og søkte om endring av tillatelsen. Denne saken er til behandling i Miljødirektoratet.

Det er ikke gjort en tilstrekkelig vurdering av hvilke prioriterte miljøgifter virksomhetens punktutslipp kan inneholde eller mengde av disse, og som en følge av dette har Jøtul heller ikke søkt om tillatelse til utslipp av alle relevante komponenter.

I egenrapporten sendt til Miljødirektoratet har Jøtul kun rapportert komponenter som er forhåndsutfylt i skjemaet, og ikke andre prioriterte miljøgifter de har utslipp av.

Avvik 2: Farlig avfall lagres ikke i henhold til regelverket

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- avfallsforskriften § 11-5
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 stiller krav om at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Avfallsforskriften § 11-5 stiller krav om at farlig avfall skal tas hånd om på en forsvarlig måte. Alle som oppbevarer farlig avfall skal treffe nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Virksomheten lagrer farlig avfall i bygg lokalisert mellom produksjonslokalet og Glomma, omtalt som "Miljøstasjonen". Bygget er ikke merket med at det inneholder farlig avfall. På inspeksjonstidspunktet var det lagret både farlig avfall, annet avfall og produkter i bygget. Områder hvor det skulle lagres farlig avfall var bare delvis merket.

Jøtul lagrer filterstøv fra renseanlegget i smelteavdelingen utendørs på et asfaltert område. Avfallet lagres i bigbags. Under inspeksjonen ble det observert at noen av bigbagene på lagerområdet hadde rester av støv på utsiden, og på pallene de var plassert på. Bigbagene er doble, men er ikke helt lukket. Ved nedbør kan vann komme i kontakt med avfallet. Virksomhetens lagring av filterstøv er ikke tilstrekkelig sikret mot avrenning. Lagring av farlig avfall skal skje under tak og på fast dekke med oppsamling av eventuell avrenning.

Vi ser alvorlig på avviket om lagring av filterstøv fra renseanlegget i smelteavdelingen. Det er et gjentagende avvik fra tilsynet vårt i 2019. Jøtul har gjort noen mindre endringer i lagringen, men den er fortsatt ikke i henhold til regelverket.

Avvik 3: Virksomheten har ikke vurdert om filterposer som byttes i smeltefilteret er farlig avfall

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- avfallsforskriften § 11-5

Beskrivelse av krav

Virksomheten plikter å sørge for at all håndtering av avfall, herunder farlig avfall, skjer i overensstemmelse med gjeldende regler for dette fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven, herunder avfallsforskriften.

Avfallsforskriften § 11-5 stiller krav om at farlig avfall skal tas hånd om på en forsvarlig måte. Alle som oppbevarer farlig avfall skal treffe nødvendige tiltak for å unngå fare for forurensning eller skade på mennesker eller dyr.

Avfallsforskriften § 11-5 andre ledd stiller krav om at farlig avfall ikke skal blandes sammen med annet avfall. Ulike typer farlig avfall skal ikke sammenblandes dersom dette kan medføre fare for forurensning, eller skape problemer for den videre håndteringen av avfallet.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Avsug fra smelteovnene ledes til smeltefilter der lufta renses i posefilter. Når filterposene i smeltefilteret skiftes, blir disse lagt i restavfallet og levert sammen med det. Jøtul har ikke foretatt noen vurdering av om filterposene er så forurenset at de er å anse som farlig avfall, og dermed ikke skal blandes sammen med annet avfall. Støv fra smeltefilter leveres som farlig avfall.

Avvik 4: Virksomheten har ikke sikret at de utfører målinger under forhold som er representative for virksomhetens faktiske utslipp

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven, vilkår 10, om utslippskontroll og rapportering
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 stiller krav om at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Tillatelsen punkt 10.1 – 10.3 inneholder krav til hvordan utslippskontrollen skal gjennomføres og kvalitetssikres. Tillatelsen punkt 10.2 inneholder bl.a. krav om at det for alle målinger skal være en prøvetakingsfrekvens som sikrer representative prøver.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering

Jøtul opplyste at de tidligere har utført utslippsmålinger til luft fra smelteovnene en gang per år. Dette er nå endret til to ganger per år, og det gjennomføres målinger ved forskjellige last. Jøtul angir at prøvetakingen fanger opp variasjon i støvutslippet på en bedre måte enn tidligere.
Selv om de har gått over til en bedre kartlegging enn tidligere, vil det gjennomførte programmet for utslippsmålinger til luft etter vår vurdering ikke være tilstrekkelig til å si at Jøtul har målt ved representative forhold og fanger opp relevante miljøgifter. Det er behov for en bedre kartlegging av variasjon i råstoffet for å kunne fastlegge et representativt prøvetakingsprogram for utslipp av prioriterte miljøgifter til luft.

Jøtul har heller ikke dokumentert vurderinger av om luftmålingene som legges til grunn i beregningene vil være representative. Utslippsmålinger til luft er beskrevet i prosedyre KPI-410 Egenkontrollrapportering – måleprogram. Det er ikke synliggjort i prosedyren hvordan de krav som er stilt i punkt 11.1-11.4 i tillatelsen vil bli gjennomført og kvalitetssikret.

Som eksempler på mangler i rapport fra målinger gjennomført av ekstern konsulent vil vi påpeke at det for enkelte komponenter er angitt "Ikke akkrediterte verdier", uten at det er angitt hvilken betydning dette vil ha for resultatet. Det er videre angitt for flere målepunkter at disse ikke oppfyller kravene i relevant standard, uten at det er gjort en vurdering av hvilken betydning dette vil ha for resultatet av målingen. Vi vil påpeke at vi ikke har gjort en total vurdering av rapporten.

Miljødirektoratet vil presisere at det er en forutsetning for å få korrekte måleresultater at utslippsmålinger gjennomføres under representative forhold i prosessen.

Avvik 5: Virksomheten mangler deklarering av ett kjemikalie

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket

- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 1
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7
- deklareringsforskriften § 4

Beskrivelse av krav

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 1 stiller krav om at virksomheten skal sørge for at de lover og forskrifter i helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen som gjelder for virksomheten er tilgjengelige, og ha oversikt over de krav som er av særlig viktighet for virksomheten.

Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 stiller krav om at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

I henhold til deklareringsforskriften skal enhver som i Norge produserer eller importerer til Norge 100 kg eller mer pr. år av et farlig kjemikalie, deklarere kjemikaliet til Miljødirektoratet for

registrering i produktregisteret. Den ansvarlige for deklareringen skal uten ugrunnet opphold oppdatere opplysningene i produktregisteret dersom det skjer endringer i informasjonen som kreves.
Dersom deklareringen av kjemikaliene gjøres av utenlandsk leverandør på vegne av den norske virksomheten, skal den norske virksomheten være registrert som kunde i produktregisteret. Det er den norske virksomheten som er ansvarlig for at opplysningene er oppdaterte.
Deklareringspliktige kjemikalier skal være deklarert til Miljødirektoratet senest når omsetning eller yrkesmessig bruk begynner i Norge.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Jøtul benytter "Acmos 118-222" i sin produksjon. De opplyste at de importerer dette direkte fra leverandør i Sverige, og at årlig mengde er over 100 kg. Ut fra opplysninger i sikkerhetsdatablad er denne deklareringspliktig, men den er ikke deklarert i produktregisteret.

Deklarering til produktregisteret var heller ikke beskrevet i internkontrollen.

Det ble kun tatt stikkprøver, og ikke gjort en fullstendig vurdering av deklarering til produktregisteret.

Avvik 6: Virksomheten har ikke tilstrekkelig kjennskap til kjemikalieregelverket

Dette er et avvik fra følgende krav gitt i regelverket
- internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 1

Beskrivelse av krav
Internkontrollforskriften § 5 andre ledd nr. 7 stiller krav om at virksomheten skal iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge overtredelser av krav fastsatt i eller i medhold av helse-, miljø- og sikkerhetslovgivningen.

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Etterlevelse av kjemikalieregelverket var tema under revisjonen. Det ble tatt stikkprøver ut fra hvilke kjemikalier som benyttes i virksomheten, og etterlevelse av regelverket knytta til substitusjon, deklarering til produktregisteret og biocidregelverket. Virksomheten kjente ikke til deklareringsforskriften. De hadde heller ikke implementert biocidforskriften og krav i denne.

Anmerkning 1: Virksomheten har ikke gjort anslag over spredning til luft og vann via diffuse utslipp

Observasjoner under tilsynet og vår vurdering
Jøtul benytter skrapmetall til produksjon av ovner, og det er gjennom tidligere målinger påvist utslipp til luft av bl.a. Cd, Cr og Pb fra smelteovnene. Jøtul har ikke vurdert om det forekommer diffuse utslipp til luft av betydning.

Noe av støvnedfallet i produksjonshallene vil bli samlet opp i sandfang tilknyttet avløpsnettet. Jøtul har ikke vurdert om dette kan medføre at masser som fjernes fra sandfang knyttet til oljeutskiller kan inneholde prioriterte miljøgifter som bør rapporteres til miljømyndighetene.

Vedtak om gebyr

Miljødirektoratet vedtar at JØTUL AS må betale et gebyr på 56 100 kr for tilsynet. Dette tilsvarer sats 5 for flerdagstilsyn og er gitt på bakgrunn av medgått og forventet ressursbruk. Vedtaket er gitt med hjemmel i forurensningsforskriften § 39-8.

Dere vil få tilsendt en faktura fra Miljødirektoratet for innbetaling til statskassen.

Miljødirektoratet er pålagt å ta gebyr for tilsyn på forurensningsområdet. Gebyret skal dekke kostnader med forberedelser, gjennomføring og oppfølging av kontrollen. Vi viser til varsel om gebyr 8. mars 2023 og til forurensningsforskriftens kapittel 39 for ytterligere informasjon om innkreving av gebyr til statskassen.

Dere har rett til å klage

Dere har rett til å klage på vedtaket. Retten til å klage er gitt i forvaltningsloven kap. VI. . En klage bør være skriftlig begrunnet og må sendes til Miljødirektoratet innen tre uker etter at dere mottok dette brevet. En eventuell klage vil ikke få oppsettende virkning, og gebyret som er fastsatt ovenfor må betales inn. Dersom vi tar klagen til følge, vil for mye innbetalt beløp bli refundert.

Del 3: Informasjon om tilsynet

Gjennomføring av tilsynet

Tilsynet er gjennomført for å kontrollere om gjeldende krav fastsatt i eller i medhold av forurensningsloven og produktkontrolloven overholdes. Vår hjemmel til å føre tilsyn er forurensningsloven § 48 og produktkontrolloven § 8. Rapporten gir ingen fullstendig tilstandsvurdering av JØTUL AS sitt miljøarbeid eller miljøstatus.

Tilsynet er en del av Miljødirektoratets risikobaserte tilsyn.

Fra Miljødirektoratet deltok

- Eli Mathisen
- Arnstein Flatlandsmo
- Ragnhild Grimm Torstensen

Kontaktperson hos JØTUL AS

- Anette Berg

Anlegg kontrollert

Følgende anlegg tilhørende JØTUL AS ble kontrollert under tilsynet:

- Jøtul AS, Fredrikstad

Varer kontrollert

Følgende varer ble kontrollert under tilsynet:

- Ferrocid 4555
- Acmos 118-222

Tema kontrollert

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Forurensende aktivitet:

- Internkontroll
- Produsentansvar avfall
- Utslipp til vann
- Måleprogram
- Utslipp til luft
- Grunnforurensning
- Støy
- Klimatilpasning

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Kjemikalie:

- Substitusjonsplikt
- Deklarering

Følgende tema ble kontrollert knyttet til Biocid:

- Godkjenning

Regelverk

Tilsynet omfattet følgende regelverk:

- Tillatelse til virksomhet etter forurensningsloven for Jøtul AS, datert 12. august 1996, sist endret 11. mars 2013
- Forskrift om systematisk helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid i virksomheter (Internkontrollforskriften)
- Lov om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- Forskrift om begrensning av forurensning (forurensningsforskriften)
- Forskrift om gjenvinning og behandling av avfall (avfallsforskriften)
- Forskrift om deklarering av kjemikalier til produktregisteret (deklareringsforskriften)
- Forskrift om biocider (biocidforskriften)

Fremlagt dokumentasjon

Fremlagt dokumentasjon som ble benyttet for å verifisere faktiske forhold under tilsynet:

- Internkontrollen for virksomheten
- Prosedyre KIP-410 Egenkontrollrapportering – måleprogram
- Rapporter for støvutslipp til luft – interne målinger

- Rapport: Måling av emisjoner til luft fra anlegget, datert 26. september 2022
- Analyserapport for smeltestøv
- Sikkerhetsdatablad for Ferrocid 4601 og Ferrocid 4555

Del 4: Annen informasjon

Andre forhold

Naboklager

Miljødirektoratet har mottatt klager om støy fra virksomheten fra nabo til virksomheten. Klager og klagebehandling var tema under tilsynet. Etter vår vurdering følger Jøtul opp dette på en tilfredsstillende måte.

Klimatilpasning

Virksomheten hadde vurdert klimatilpasning og opplyste at de ikke er spesielt utsatt. Det er god drenering i grunnen og de har ikke utendørs lagring som er utsatt. De er lokalisert i god høyde fra nærmeste resipient.

Grunnforurensning

Jøtul ligger på et gammelt industriområde. I tidligere grunnundersøkelser er det påvist at det er deponert slagg fra tidligere produksjonsbedrift på området. Miljødirektoratet gjorde oppmerksom på at dersom det skal foretas terrenginngrep i områder hvor det har vært virksomhet som kan ha forurenset grunnen, det finnes tilkjørte forurensede masser eller det av andre årsaker er grunn til å tro at det er forurenset grunn, så vil forurensningsforskriften kapittel 2. "Opprydding i forurenset grunn ved bygge- og gravearbeider" være gjeldende. Eventuell søknad om graving i forurenset grunn på Jøtul sin eiendom skal sendes til Miljødirektoratet som rette myndighet.

Jøtul opplyste at de ikke har gjort grave- og bygge arbeid på området de siste årene. De opplyste videre at kommunen i 2020 gravde i området i forbindelse med omlegging av overvannsledning. Jøtul var ikke kjent med om kommunen har søkt i henhold til forurensningsforskriften kapittel 2 for disse gravearbeidene.

Dere har anledning til å kommentere på rapporten

Dere har anledning til å kommentere på faktiske feil i denne rapporten. Eventuelle kommentarer må sendes Miljødirektoratet innen to uker etter at rapporten er mottatt.

Rapporten vil være offentlig tilgjengelig

Denne rapporten er tilgjengelig for offentligheten via Miljødirektoratets postjournal på miljodirektoratet.no, i tråd med offentlighetsloven.

Hilsen
Miljødirektoratet

Dette dokumentet er elektronisk godkjent

Einar Knutsen	Eli Mathisen
seksjonsleder	tilsynsleder

Kopi til:

- Statsforvalteren i Oslo og Viken
- Fredrikstad kommune